

**AKREDITACIJSKI STANDARDI ZA
RANI RAST I RAZVOJ DJECE
(RRRD)**

AKAZ, 2014

Copyright © 2014 AKAZ

Ovaj dokument predstavlja vlasništvo AKAZ-a (Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH). Namijenjen je za javnu objavu, njime se može svako koristiti, na njega se pozivati, ali samo u originalnom obliku, bez ikakvih izmjena, uz obavezno navođenje izvora podataka. Korištenje ovog dokumenta protivno gornjim navodima, povreda je autorskih prava AKAZ-a, sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima BiH. Počinitelj takve aktivnosti podliježe kaznenoj odgovornosti.

Sadržaj

UVOD	5
1. Centar za rani rast i razvoj djece.....	7
Radno vrijeme centra	7
Prostorije centra.....	9
Oprema u centru	10
Osoblje koje radi u centru	11
Dokumentacija i evidencije u centru	14
2. Usluge u centru.....	15
Usluge djeci.....	15
Usluge roditeljima/starateljima	18
3. Procjena uspjeha rada centra.....	19
Reference/pravni osnov	21
Nacionalna legislativa:	21
Dokumentirane politike i procedure:.....	22
Lista skraćenica:	22

UVOD

Akreditacijski standardi: forma i sadržaj

Akreditacijski standardi za centre za rani rast i razvoj djece u FBiH sadrže ukupno 8 standarda i 52 kriterija, a podijeljeni su u tri poglavlja kako slijedi:

1. Centar za rani rast i razvoj djece;
2. Usluge u centru;
3. Procjena uspjeha rada centra.

Standardi i kriteriji posjeduju specifičnu formu. Svaki standard ima četiri kolone, a svaki kriterij ima pet kolona (*vidi Sliku 1.*):

- **Broj standarda** (sadrži dva broja: broj poglavlja i zatim redni broj standarda) odnosno broj kriterija (koji ima tri oznake: broj poglavlja, redni broj standarda i redni broj kriterija);
- **Izjava standarda** (koja definiše sam standard) odnosno izjava kriterija (koja detaljnije raščlanjuje standard);
- **Uputstvo standarda** ili kriterija (dodatno naglašavaju ili objašnjavaju izjavu);
- **Dokazi za ocjenu** (prisutni samo kod kriterija, i oni navode šta se pri ocjeni mora priložiti ili zadovoljiti da bi taj kriterij bio ispunjen) te
- **Reference standarda/kriterija** (kolona koja navodi literaturu i/ili nacionalnu legislativu na koju se direktno ili indirektno poziva i koja direktno ili indirektno podržava izjavu tog standarda/kriterija).

2. Usluge u centru				
USLUGE DJECI				
Standard	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1	Centar pruža odgovarajuće usluge korisnicima.	Populacijske grupe podrazumijevaju: - mlade; - buduće roditelje, - trudnice i porođilje; - porodice s djecom i - djecu od 0-3, 3-6 i 6-10 godina.		Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017. Protokol o standardi u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1.1	Centar nudi usluge koje odgovaraju dobi korisnika. Osoblje centara treba na grupama korisnika koji pripadaju istoj dobi grupi.	Politička politika je usvojena na period od minimume do mace godine života jer je to temelj i najbolji garant za dalji rasti razvoju djeteta.	- Opsevnosti ocjenjivača - Izjava sa ocjenjivača - Uvid u Politiku	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
2.1.2	Osoblje nudi usluge koje odgovaraju postojećim potrebama.	U centru se vrši rano otkrivanje (detekcija), rehabilitacija i rehabilitacija (intervencija) djece sa posebnim potrebama.	- Izjava sa osobljem - Uvid u proceduru	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.1), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.

Slika 1.: Prikaz forme standarda/kriterija

Unutar standarda se nalaze pobrojane 4 politike i 7 procedura koje se odnose na rad unutar centra. Standardima je predviđeno 11 politika i procedura, mada se pretpostavlja da će tokom vremena centri da naprave i veći broj procedura nego što je propisano akreditacijskim standardima, jer procedure su te koje omogućavaju da svi korisnici usluga dobiju jednak tretman, kako po obimu tako i po kvalitetu usluga, a osoblju olakšavaju rad svojevrsnom standardizacijom radnih procesa. Naravno da je procedure moguće i drugačije imenovati kao i grupisati ukoliko se radi o sličnim temama ili ukoliko se u centru više procedura preklapa u jednom radnom procesu. Procedura pored svog naziva ima i svoju formu koju mora ispunjavati da bi bila validna. Ta forma sadrži:

- datum izrade ili zadnje revizije,
- datum naredne predviđene revizije (najdalje za tri godine),
- pečat centra odnosno organizacije koja ga je uspostavila,
- potpis odgovorne osobe (koja je pisala proceduru) i
- listu sa potpisima osoblja koje time potvrđuje da je upoznato sa procedurom i da je sprovodi u djelo.

Ocjena ispunjenja standarda/kriterija

Ispunjenje pojedinačnog standarda je uslovljeno ispunjenjem svih kriterija koje sadrži taj standard, a ispunjenje kriterija je opet uvjetovano predočenjem dokaza neophodnih za dati kriterij navedenih u koloni *Dokazi za ocjenu*. Odluka o bezuslovnoj (punoj) akreditaciji donosi se za centre koji su zadovoljili 80% i više zahtjeva standarda, dok se odluka o uslovnoj (uvjetnoj) akreditaciji dodjeljuje onima koji su ispunili 70-80% zahtjeva standarda.

Kao dokaz ispunjenja kriterija, u okviru ovih akreditacijskih standarda, navode se intervjui kako sa osobljem, tako i sa korisnicima, a kriterij se smatra ispunjenim ako 80% (ili 4 od 5 ispitanika) potvrdi navode kriterija. U ostalim slučajevima se radi o prezentaciji dokaza (uvida u postojeću dokumentaciju, politike, procedure, itd.) odnosno pregledu prostorija i/ili opreme ustanove. Bodovanje ispunjenja kriterija se vrši prema šemi:

- Potpuno ispunjen kriterij	P	2 boda;
- Djelimično ispunjen kriterij	D	1 bod;
- Neispunjen kriterij	N	0 bodova i
- Neprimjenjiv kriterij	NP	izuzima se.

Ocjena o ispunjenosti se vrši prvi put od strane samog osoblja centra u procesu koji se naziva samoocjena, a koja predstavlja način kako da centar utvrdi svoje nedostatke po pitanju ispunjenja zahtjeva koji proističu iz standarda. Samoocjena se može ponavljati neograničen broj puta. Kada je samoocjena zadovoljavajuća tada je centar spreman za vanjski pregled i upućuje upit AKAZ-u o terminu vanjskog pregleda. Prilikom procesa imenovanja članova ocjenjivačkog tima, AKAZ vodi računa da nema sukoba interesa između imenovanog tima i centra u koji se tim upućuje.

Akreditacijski pregled sprovodi imenovani tim vanjskih ocjenjivača pri vanjskom pregledu centra. Tim sačinjavaju glavni ocjenjivač i član tima. To su obučeni profesionalci koji su prošli AKAZ-ovu obuku za vanjske ocjenjivače. Oni se rukovode istim dokazima za ispunjenje kriterija/standarda koji su navedeni uz sami standard/kriterij. Na osnovu završnog izvještaja, centru se dodjeljuje puna (bezuslovna) akreditacija ili uslovna akreditacija. Kod uslovne akreditacije centar dobije određen vremenski period u kojem je dužan da popravi manjkavosti po pitanju zadovoljenja standarda te na taj način stekne uslove za punu akreditaciju. Ukoliko se to ne desi u propisanom roku onda akreditacija biva uskraćena. Također, kada je zadovoljenje kriterija ispod 70% onda se akreditacija uskraćuje dok se ne steknu uslovi za izdavanje iste.

Trajanje akreditacije i nadzor

Akreditacija se dobija za period od tri godine. Unutar te tri godine AKAZ vrši nadzor nad akreditiranim centrima u vidu barem jednog nenajavljenog vanjskog pregleda. Taj pregled se obavlja na isti način kao i pregled pri vanjskoj ocjeni, a u svrhu utvrđivanja u kojem obimu se osoblje centra pridržava zahtjeva koji proističu iz akreditacijskih standarda. Po isteku akreditacijskog perioda, centar se ponovo prijavljuje za obnovu akreditacije i cijeli proces počine ispočetka. Akreditirani centar ima pravo da: informiše svoje korisnike i javnost o statusu akreditacije, stavi javnosti na uvid rješenje o akreditaciji i znak akreditacije te da zatraži zvanično tumačenje AKAZ-a u slučaju bilo kakvih nedoumica.

1. Centar za rani rast i razvoj djece

Radno vrijeme centra

Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
1.1	<p>Pristup i radno vrijeme centra je prilagođeno korisnicima.</p> <p><i>Napomena: pod korisnicima se podrazumijevaju djeca, njihovi roditelji/skrbnici ili pratioci.</i></p>	Korisnicima centra je omogućeno da lako dobiju uslugu i u vrijeme kada je njima to potrebno.		<p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH</p> <p>Zakon o zdravstvenoj zaštiti („SN FBiH“, broj 46/10)</p> <p>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama („SN FBiH“ broj 26/12)</p> <p>Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uslovima za sprečavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za lica s umanjnim tjelesnim mogućnostima, („SN FBiH“, broj 109/09)</p>
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.1.1	Centar ima Politiku za unapređenje ranog rasta i razvoja djece.	<p>Politika, između ostalog, sadrži mjere o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dostupnost usluga, rana detekcija i intervencija, - Intersektorskoj akciji i integrisanom djelovanju, - Jednakosti i pravičnosti sve djece, - Aktivnom uključivanju roditelja i djece u programe i usluge, - Stavljanju porodice u centar pažnje. 	- Uvid u Politiku	<p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (3., 4.), Vlada FBiH</p> <p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH</p>
1.1.2	Osoblje koje radi u centru je upoznato sa ciljevima Politike i sprovodi ih u djelo.	Ovo se potvrđuje listom potpisa uposlenih na kraju Politike.	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u listu potpisa u Politici - Intervju sa osobljem 	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (3., 4.), Vlada FBiH

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.1.3	Misija i vizija centra su vidno istaknuti u prostorijama.		- Opservacija ocjenjivača	
1.1.4	Centar je lako dostupan za sve korisnike uključujući i osobe sa onesposobljenjem.	Ovo je iznimno važno uzimajući u obzir da su korisnici centra nekad i osobe sa onesposobljenjem. Ukoliko Dom zdravlja nije obezbijedio pristup osobama sa invaliditetom, mora postojati pisani trag da je osoblje centra uputilo menadžmentu zahtjev za ispunjenje ovog kriterija.	- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa korisnicima - Uvid u zahtjev	Zakon o zdravstvenoj zaštiti („SN FBiH“, broj 46/10), čl. 33., st. 2. Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama („SN FBiH“ broj 26/12), čl. 2., st. 1., tč. 8. Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uslovima za sprečavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za lica s umanjnim tjelesnim mogućnostima, („SN FBiH“, broj 109/09)
1.1.5	Radno vrijeme centra je usklađeno sa potrebama korisnika.	Obavijest o radnom vremenu je vidno postavljena.	- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa korisnicima	
1.1.6	Svaki centar raspolaže kućnim redom.	Kućni red se odnosi i na sankcionisanje: - nasilja unutar centra, - konzumaciju i/ili promet alkohola i duhana.	- Opservacija ocjenjivača - Uvid u kućni red centra	
1.1.7	Kućni red je vidno okačen u prostorijama centra.		- Opservacija ocjenjivača	
1.1.8	Centar ima Politiku o zabrani pušenja koja se aktivno sprovodi u djelo.	Politika o zabrani pušenja se donosi na nivou Doma zdravlja. U centru se nalaze vidno istaknuti znaci o zabrani pušenja.	- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem	Zakon o ograničenoj upotrebi duhanskih preradevina („SN BiH“, 1998), čl. 3.

Prostorije centra				
Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
1.2	Prostorije centra odgovaraju njegovim potrebama i korisnicima.	U prostorijama centra se osoblje i korisnici osjećaju opušteno i ugodno.		
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.2.1	Prostorije centra su odgovarajuće za njegovu namjenu.	Centar se nalazi na minimalno 40m ² i ima mokri čvor.	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa korisnicima 	
1.2.2	Prostorije se uredno održavaju prema postojećoj proceduri.	Održavanje prostorija podrazumijeva raspored čišćenja koji se prati.	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Uvid u listu čišćenja - Uvid u proceduru 	
1.2.3	U prostorijama centra postoji označeno mjesto gdje se mogu odložiti kolica za bebe i pomagala za kretanje.		<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa korisnicima 	

Oprema u centru				
Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
1.3	Oprema centra je odgovarajuća.	Sukladno obimu posla u centru se nalazi odgovarajuća oprema koja je održavana i u ispravnom stanju.		
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.3.1	Oprema centra odgovara njegovim potrebama.		- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem	
1.3.2	Oprema centra je čista i uredna o čemu se vodi i evidencija.	Postoji procedura za čišćenje opreme.	- Opservacija ocjenjivača - Uvid u evidenciju čišćenja	
1.3.3	U slučaju povrede medicinsko osoblje ukazuje prvu pomoć djeci i za to posjeduje set za prvu pomoć.		- Uvid u proceduru	
1.3.4	Oprema se redovno provjerava i održava.		- Uvid u evidenciju održavanja	

Osoblje koje radi u centru				
Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
1.4	Kvalifikacije i obim osoblja odgovaraju potrebama centra.	Populacijske grupe podrazumijevaju mlade, buduće roditelje, trudnice i porodilje, porodice s djecom i djecu od 0-3, 3-6 i 6-10 godina.		Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece, („SN FBiH“, broj 82/13) Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.4.1	U centru radi kvalificirano osoblje sa iskustvom: - Pedijatar, - pedijatrijske sestre, - Psiholog/pedagog, - Defektolog, - Logoped.	Osoblje mogu činiti zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici sa formalnom srednjoškolskom i visokoškolskom edukacijom i doedukacijom iz tražene oblasti.	- Intervju sa osobljem - Uvid u dokumentaciju zaposlenih	Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece, („SN FBiH“, broj 82/13)
1.4.2	Sastav uposlenih odgovara potrebama populacijâ sa kojima centar radi i podrazumijeva intersektorsko djelovanje.	Svako razdoblje razvoja djeteta ima svoje specifičnosti koje traži odgovarajuće mjere i aktivnosti.	- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
1.4.3	Za svakog uposlenog ponaosob se vodi njegov lični dosije.	Dosije treba da sadrži biografiju, kopiju diplome, potvrde o odslušanim predavanjima i edukacijama, ljeakarske preglede, etc.	- Uvid u dosje	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.4.4	Za uposlenike je napravljen plan i program kontinuirane edukacije i usavršavanja.	Investicije u obuku profesionalaca i roditelja će značajno doprinijeti kvalitetnijem odrastanju djeteta, nadzorem nad njihovim zdravljem, efikasnim prepoznavanjem i tretmanom djece sa posebnim potrebama, boljim predškolskim odgojem i obrazovanjem.	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u dosje - Uvid u godišnji plan i program usavršavanja - Intervju sa osobljem 	<p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.1.), Vlada FBiH</p> <p>Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece, („SN FBiH“, broj 82/13)</p>
1.4.5	Planovi i program se evaluiraju jednom godišnje.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa vođom centra - Intervju sa osobljem 	Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece, („SN FBiH“, broj 82/13)
1.4.6	Uposleni se pridržavaju strogih etičkih normi.	Ne postoji diskriminacija na osnovu rase, boje kože, spola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, onesposobljenosti, rođenja ili drugog statusa djeteta ili njegovog roditelja ili zakonskog staratelja.	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem - Intervju sa korisnicima 	<p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH</p> <p>Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.</p>
1.4.7	Osoblje centra se međusobno poštuje i ne postoji diskriminacija članova po bilo kojem osnovu.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa članovima tima - Intervju s pacijentima - Opservacija ocjenjivača - Uvid u Politiku o pružanju jednakih šansi i nediskriminacije 	<p>Zakon o liječništvu („SN FBiH“, broj 56/13), čl. 2., 53.</p> <p>Zakon o sestinstvu i primaljstvu („SN FBiH“, 43/13), čl. 2.</p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.4.8	Osoblje centra pacijentima nudi zdravstvenu zaštitu po najvišim stručnim i etičkim načelima.	<u>Zabranjeno je</u> iskorištavanje pacijenata na bilo koji način: <ul style="list-style-type: none"> - Emotivno, - Psihički, - Tjelesno i - Materijalno. 	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa članovima tima - Uvid u anketne listiće (95% anketiranih pacijenata izjasni da u Centru nisu bili iskorištavani niti o kojem osnovu: emotivno, materijalno, psihički, tjelesno) - Opservacija ocjenjivača - 	Zakon o liječništvu („SN FBiH“, broj 56/13), čl. 34., st. 2. Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (1.), Vlada FBiH
1.4.9	Uposlenici centra podliježu redovnom liječničkom/sanitarnom pregledu.	Ovaj pregled se vrši bar jednom godišnje, a u svrhu kontrole i sprečavanja širenja zaraznih bolesti.	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Uvid u sanitarne knjižice 	

Dokumentacija i evidencije u centru				
Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
1.5	Centar uredno vodi dokumentaciju i evidencije.			Zakon o evidencijama u zdravstvu, „SN FBiH“ 37/12 Zakon o zdravstvenoj zaštiti („SN FBiH“, broj 46/10)
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.5.1	U centru se vode sve potrebne evidencije i dokumentacije.	Tu spadaju dosjei korisnika i sedmični planovi rada za posebne grupe.	- Uvid u dosjee	
1.5.2	Za svakog korisnika centra se vodi poseban dosije.	U dosijeu se nalazi: - Prijemni obrazac, - Saglasnost roditelja/staratelja, - Individualni plan i program, - Analiza ishrane, - Antropometrijska mjerenja (koja se bilježe jednom godišnje).	- Uvid u dosjee	
1.5.3	Dokumentacija koja se vodi u centru je uredna i čitko ispisana.		- Uvid u dokumentaciju - Intervju sa osobljem	Zakon o zdravstvenoj zaštiti („SN FBiH“, broj 46/10), čl. 139., st. 1.
1.5.4	Centar piše sedmične i mjesečne izvještaje o obavljenom poslu.	Ovi izvještaji se trenutno šalju UNICEF-u.	- Uvid u kopije izvještaja	
1.5.5	Centar uspostavlja saradnju i ima potpisane protokole o saradnji sa drugim ustanovama koji su u interesu korisnika i edukacije.	Ovdje spadaju vrtići, drugi odjeli unutar doma zdravlja (sportska medicina, fizikalna medicina, itd.), edukacijske ustanove itd. U vrtićima se mogu napraviti resursne sobe za korisnike centra, a sa odjela doma zdravlja se može posuditi oprema za rad sa djecom.	- Uvid u protokole - Intervju sa osobljem	

2. Usluge u centru

Usluge djeci

Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
2.1	Centar pruža odgovarajuće usluge korisnicima.	Populacijske grupe podrazumijevaju: - mlade, - buduće roditelje, - trudnice i porodilje, - porodice s djecom i - djecu od 0-3 , 3-6 i 6-10 godina.		Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017. Protokol o saradnji u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1.1	Centar nudi usluge koje odgovaraju dobi korisnika. Osoblje centra radi sa vršnjačkim grupama korisnika koji su podijeljeni u dobne grupe (uzrast starosti 3, 4, 5 i 6 godina).		- Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem - Uvid u Politiku	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
2.1.2	Osoblje nudi usluge koje odgovaraju potrebama korisnika.	U centru se vrši rano otkrivanje (detekcija), rehabilitacija i rehabilitacija (intervencija) djece sa posebnim potrebama.	- Intervju sa osobljem - Uvid u procedure	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
2.1.3	Osoblje centra je educirano da pruži usluge koje odgovaraju dobu i potrebama korisnika.	Investicije u obuku profesionalaca i roditelja značajno doprinose kvalitetnijem odrastanju djeteta, nadzorem nad njihovim zdravljem, efikasnim prepoznavanjem i tretmanom djece sa posebnim potrebama, boljim predškolskim odgojem i obrazovanjem.	- Intervju sa osobljem - Uvid u certifikate	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1.4	Centar radi u grupama sa zdravom djecom i sa djecom sa ometenošću.		- Intervju sa osobljem - Uvid u sedmični plan	
2.1.5	Rad sa zdravom djecom traje 6 – 12 mjeseci.	Ove grupe edukacija su jednom sedmično u trajanju 60 – 90 minuta.	- Intervju sa osobljem	
2.1.6	Centar radi i pojedinačne tretmane sa djecom koja imaju potrebe za tim.		- Intervju sa osobljem - Uvid u sedmični plan	
2.1.7	Za svakog korisnika se prema postojećoj proceduri radi individualni plan tretmana koji odgovara njegovim potrebama.		- Uvid u proceduru - Uvid u dosjee - Intervju sa osobljem	
2.1.8	Svaki korisnik dobije odgovarajuće informacije o dostupnim opcijama liječenja.	Ovdje se ubrajaju i zadaci za domaći rad koji se radi kod kuće sa roditeljima.	- Intervju sa osobljem - Intervju sa korisnicima	
2.1.9	Centar nudi dobro koordinirane i integrativne usluge usmjerene na rani rast i razvoj djece.	Na ovaj način se želi pravovremeno utjecati na naknadne visoke troškove za društvo koji mogu proisteći od ranjive djece i njihovih roditelja.	- Intervju sa osobljem	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017. Protokol o saradnji u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH
2.1.10	Centar ima uspostavljene veze između službi sistema i roditelja, čime se oni osnažuju i obučavaju vještinama odgovornog i poticajnog roditeljstva.	Centar ima potpisane memorandume o saradnji sa ustanovama obrazovanja kao i sa ustanovama socijalne zaštite.	- Uvid u potpisane memorandume - Intervju sa roditeljima - Intervju sa osobljem	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017. Protokol o saradnji u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1.11	Centar nudi i usluge patronažne posjete sa pedijatrom.		<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Intervju sa osobljem - Uvid u plan posjeta 	
2.1.12	Ukoliko potrebe korisnika prevazilaze usluge centra, centar ih upućuje na druge ustanove prema postojećoj proceduri.	To su druge zdravstvene ustanove, centri za socijalni rad itd.	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Intervju sa korisnicima - Uvid u proceduru 	<p>Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH</p> <p>Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.</p> <p>Protokol o saradnji u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH</p>
2.1.13	Svi podaci koji se dobiju o korisniku podliježu obavezi čuvanju profesionalne tajne.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Uvid u Politiku o povjerljivosti i zaštiti ličnih podataka korisnika 	

Usluge roditeljima/starateljima				
Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
2.2	U centru se vrši edukacija i savjetovanje roditelja i staratelja.			Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.2.1	U centru se vrši edukacija o odgovornom i zdravom roditeljstvu u porodici.	Ovdje, pored ostalog, spada i savjetovanje o važnosti imunizacije i pravilne ishrane djece, naročito među vulnerabilnim, marginaliziranim i siromašnim populacijskim grupama.	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u plan edukacija - Uvid u kurikulum edukacija - Uvid u potpise roditelja sa urađenih edukacija 	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
2.2.2	Centar jednom mjesečno radi edukaciju grupa roditelja po interesnim temama.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Uvid u planirani raspored 	
2.2.3	Centar posjeduje i nudi brošure i letke sa edukativnim i preventivno-promotivnim materijalom.		<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u brošure i letke 	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (3.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
2.2.4	Centar roditeljima daje materijale u vidu igrački i knjiga na posudbu. Ovdje spadaju i domaće zadaće za korisnike.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Intervju sa roditeljima 	

3. Procjena uspjeha rada centra

Standard	Izjava	Uputstvo		Reference
3.1	Centar vrši procjene svog uspjeha u radu.	Radna praksa se ogleda u: - Ranoj detekciji, - Dijagnostici, - Intervencijama i - Praćenju razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djeteta.		Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
3.1.1	Centar ima procedure, protokole i vodiče o praćenju i smanjenju posljedica zakašnjelog rasta i razvoja.	Ovdje, između ostalih, spadaju i: - Procedura za praćenje parametara rasta, - Protokol/kalendar obaveznih preporučenih medicinskih kontrola osoba oboljelih od Down-ovog sindroma, - Protokol za sprovođenje skrininga vida kod djece predškolskog uzrasta.	- Uvid u Politiku - Uvid u protokole - Uvid u procedure - Intervju sa osobljem	Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
3.1.2	Centar anketama procjenjuje dostupnost i zadovoljstvo korisnika uslugama centra.		- Uvid u anketne listiće - Uvid u ispunjene anketne listiće - Uvid u analizu podataka	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH
3.1.3	Centar procjenjuje kapacitet praćenja i smanjenja posljedica zakašnjelog rasta i razvoja djece anketama.		- Uvid u anketne listiće - Uvid u ispunjene anketne listiće - Uvid u analizu podataka	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
3.1.4	Centar sprovodi unutrašnju procjenu aktivnosti i ishoda odnosno reviziju radne prakse.	Radna praksa se ogleda u: - Ranoj detekciji, - Dijagnostici, - Intervencijama i - Praćenju razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djeteta.	- Uvid u internu analizu prakse - Uvid u akcioni plan na osnovu analize	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
3.1.5	Centar sprovodi procjenu potrebâ korisnika za uslugama procjene ranog rasta i razvoja djece.	Ovdje spada izrada godišnjih planova i usklađivanje sa lokalnim i državnim strategijama.	- Uvid u planove - Uvid u ankete - Intervju sa osobljem	Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine (4.2.), Vlada FBiH Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
3.1.6	Centar redovno prikuplja i prati indikatore izvršenja te ih dostavlja jednom godišnje u AKAZ.		- Intervju sa osobljem - Uvid u rezultate analize - Uvid u strateški plan	Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.

Reference/pravni osnov

NACIONALNA LEGISLATIVA:

- Zakon o evidencijama u zdravstvu „SN FBiH“ broj 37/12,
- Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji Bosne i Hercegovine, Vlada FBiH
- Zakon o liječništvu („SN FBiH“, broj 56/13)
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti („SN FBiH“, broj 46/10)
- Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece, („SN FBiH“, broj 82/13)
- Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013.-2017.
- Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama („SN FBiH“ broj 26/12)
- Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uslovima za sprečavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za lica s umanjnim tjelesnim mogućnostima, („SN FBiH“, broj 109/09)
- Zakon o ograničenoj upotrebi duhanskih prerađevina („SN BiH“, 1998)

Dokumentirane politike i procedure:

Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece

Politika o zabrani pušenja

Politika o pružanju jednakih šansi i nediskriminacije

Politika o povjerljivosti i zaštiti ličnih podataka korisnika

Procedura održavanja prostorija

Procedura za čišćenje opreme

Procedura o detekciji, habilitaciji i rehabilitaciji djece sa posebnim potrebama

Procedura o izradi individualnog plana tretmana pacijenta

Procedura o patronažnim posjetama

Procedura o upućivanju pacijenta na druge ustanove

Procedura za praćenje parametara rasta

Lista skraćenica:

AKAZ Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH

BiH Bosna i Hercegovina

FBiH Federacija Bosne i Hercegovine

SG Službeni Glasnik

SN Službene Novine